

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**
PERFIL

DESPRÉS D'ANYS DEDICATS AL PERIODISME I LA TRADUCCIÓ, TATIANA TIBULEAC (CHISINAU, 1978) VA PUBLICAR, AMB UNA GRAN REPERCUSSIÓ, LA NOVEL·LA 'EL VERANO EN QUE MI MADRE TUVO LOS OJOS VERDES' (2017). ARA ARRIBA 'EL JARDÍ DE VIDRE', QUE VA GUANYAR EL PREMI DE LITERATURA DE LA UNIÓ EUROPEA EL 2019

Cada poble infeliç ho és a la seva manera

MARINA
ESPASA

sinó un antic principat de Centre-europa d'aquells que han format part d'una bona col·lecció d'estats: a més de l'antiga URSS, que va intentar aniquilar-ne la llengua i qualsevol altra manifestació cultural, Moldàvia va conformar una part important de Romania i actualment encara n'hi ha un trosset que, oficialment, pertany a Ucraïna, a més d'un altre, la Transnístria, que se'n vol independitzar. Avui, la República de Moldàvia és un petit estat de quatre milions d'habitants encaixonat entre Romania i Ucraïna amb una majoria de parlants de

llengua romanesa, que segons qui anomena llengua moldava: no ens farem ara els sorpresos davant de conflictes lingüístics que són fills de conflictes polítics. Tibuleac viu a París, no sabem si una mica cansada de no ser d'enlloc: "A Moldàvia soc la que va marxar, a Romania soc la nouvinguda. De vegades em sembla que visc només dins del meu cap, i encara rellogada", diu la protagonista, també nascuda a Chisinau i que fa vida d'adult a Bucarest: "A Bucarest neva a tothora, i al meu cap les llengües s'emboliquen i m'anestesiaven el cervell".

L'obra de Tibuleac recorre els terrenys boirosos de la pèrdua d'identitat cultural i la recerca dolorosa d'un lloc al món de qui no sap si ha d'estimar o odiar la llengua imposada en la qual ha crescut. A la protagonista d'aquesta novel·la, després

EL JARDÍ DE VIDRE
TATIANA TIBULEAC
LES HORES /
IMPEDIMENTA
TRADUCCIÓ
D'ANTÒNIA
ESCANDELL TUR
326 PÀG. / 19,90 €

d'anys a Bucarest, encara l'anomenen "la russa", una mica com la gent que no aconsegueix treure's de sobre una manera de vestir antiga, encara que tota la roba sigui acabada de comprar: sempre hi ha aquell caient que delata l'antiga habitant d'un país comunista.

El camí cap a la maduresa

El jardí de vidre té un estil sincopat i un to líric i fosc, interromput a vegades per un raig de llum. Retrata la infantesa d'una nena abandonada pels pares i recollida per una vella que no hi toca, que li pega per obligar-la a parlar rus i que la fa treballar fins a rebotar-se de cansament recollint ampolles de vidre del carrer: "Una nena espantada i sola que, tal com fan els ocells, havia començat a construir el seu niu amb brutor i restes".

Brutor i restes: el cor de la novel·la, que anirà explicant el camí cap a la maduresa de la nena protagonista, és fet de violència contra les dones. Violacions, avortaments que no acaben bé, cops, plantofades a la galta d'una nena que es fa gran i que no vol renunciar a un lirisme gens infantil que l'ajuda a veure els colors d'un món gris per a tothom. El pati interior de cases ple de dones que malviuen, s'odien i també s'ajuden i conformen una gran família disfuncional és l'escenari on passen la majoria de les escenes –brevíssimes, mai de més de dues pàgines– a partir de les quals Tibuleac parla d'altres maternitats, altres germanors, altres maneres de ser filles. Encara que sigui per la cultura russa que se li va imposar, Tibuleac sap molt bé de què parla quan parla de famílies, i de pobles, infeliços perquè han perdut la seva identitat. ♦♦

GETTY

'EL JARDÍ DE VIDRE' RETRATA LA INFANTESA D'UNA NENA ABANDONADA PELS PARES I RECOLLIDA PER UNA VELLA QUE LI PEGA PER OBLIGAR-LA A PARLAR RUS

Una insípida faula feminista

JOAN
GARÍ

Pedres a la butxaca es presenta com una petita faula feminista a l'entorn de l'obsessió, a les societats àrabs, perquè les dones no es queden solteres (o fadrines, com n'hem dit sempre a ma casa). La narradora, una jove algeriana que viu i treballa a París, experimenta en carn pròpia les pressions maternes en favor d'un marit. Tornar a Algèria, en aquest sentit, hi representa el retorn al patriarcat, a l'opressió civil i al tedi vital. La peripecia podria haver-se resolt en alguna mena de reflexió sobre la distància (no només física) entre les dues ribes del Mediterrani, sobretot en allò que afecta les dones. Però Ka-

outher Adimi s'instal·la en un to que bascula entre la ingenuïtat i la insípida, i el relat acaba en un conjunt d'anècdotes agrejolces.

Kaouther Adimi venia precedida per una recepció crítica notòriament positiva per la seua obra anterior, *Les nostres riqueses*. No he llegit aquest llibre i la meua tasca consisteix a avaluar *Pedres a la butxaca*. Sincerament, no hi he vist rastre de la brillantesa que es lloava al seu text anterior. Com jutjar, si no, un paràgraf com aquest: "El meu despatx és tot de vidre i està decorat amb molt de gust, el d'un decorador, no pas el meu, perquè jo no en tinc gaire. És

lluminós els dies de sol, gris els dies de pluja, i està a prop dels lavabos per als dies de mal de ventre".

I, tanmateix, un esclat d'intel·ligència (és a dir, d'ironia) emergeix, de sobte, en unes altres pàgines, i el lector exigent hi alberga alguna esperança: "Els exèrcits haurien d'estar formats únicament per dones. Les batalles, les revolucions, les guerres serien molt més èpiques, sagnants i violentes del que han estat fins ara"; "Els algerians estimen les seves mares fins a l'extrem de tenir por d'enganyar-la amb la dona". El punt de vista naïf o fins i tot adoles-

VIQUIPÈDIA

PEDRES A LA BUTXACA
KAOUTHER ADIMI
PERISCOPI / LIBROS
DEL ASTEROIDE
TRAD. ANNA
CASASSAS
168 PÀG. / 18 €

cent que adopta la veu narradora afavorirà potser una certa empatia amb la protagonista entre certs lectors (o lectores), però en un esperit una mica exigent acaba per impossibilitar un interès més seriós pel que s'hi està contant. I és una llàstima, perquè és obvi que la situació de la dona algeriana –i en general als països àrabs– és un tema suficientment complex com per merèixer una altra mena de tractament. I un últim detall: podria ser que el títol de l'obra fos també una metàfora feminista (en al·lusió al suïcidi de Virginia Woolf, ofegant-se en un riu amb les butxaques plenes de pedres), però la repetició constant d'aquest motiu al llarg del relat el desproveeix de la seua energia potencial. I ho sent molt. ♦♦